

Lễ hội đền Chèm

Theo truyền thuyết, Lý Ông Trọng (còn có tên là Lý Thân) là người làng Chèm, nay thuộc xã Thụy Phương, huyện Từ Liêm, Hà Nội. Ông là người nhân đức cao cả, tướng mạo rất khôi ngô và lại có tài thao lược hơn người. Ông sinh vào thời Hùng Duệ Vương và mất vào thời Thục An Dương Vương.

Thời đó nhà Tần bên Tàu muốn mở rộng bờ cõi về phía Nam nên đã sai tướng Đồ Thư đem 50 vạn quân xâm lược nước ta. Dưới sự lãnh đạo của Thục Phán, người Âu Việt và Lạc Việt đã đoàn kết chiến đấu, thực hiện cuộc kháng chiến giành độc lập thắng lợi. Tướng Đồ Thư bị giết, quân thù phải rút lui. Trong cuộc chiến này Lý Ông Trọng đã có công xuất sắc.

Sau khi giành lại được độc lập, để kết tình hoà hảo với nhà Tần nhằm bảo vệ nền độc lập lâu dài, Thục An Dương Vương đã cử Lý Ông Trọng sang giúp nhà Tần bảo vệ biên giới phía bắc. Vua Tần đã thử tài ông về kiến thức văn võ. Kết quả: Văn đạt tiến sĩ, võ xứng danh hiệu uý (tướng chỉ huy). Ông được vua Tần giao chỉ huy mười vạn quân đi trấn thủ Lâm Thao. Do có công dẹp Hung Nô, bảo vệ được biên giới, vua Tần phong chức hiệu uý và gả con gái là Bạch Lý Cung cho ông. Khi đến gần già ông xin phép về quê. Quân Hung Nô lại sang quấy phá biên giới, vua Tần lại sai sứ sang triệu ông. Ông đã từ chối, nói thác là vì tuổi già sức yếu. Thấy ông không chịu đi, vị sứ giả vua Tần đã xin ở lại cùng ông để tránh tội là không thuyết phục được ông. Vua Tần buộc phải đúc tượng ông cao lớn, oai phong dựng lên ở cửa Tư Mã, phía bắc kinh đô Hàm Dương. Quả nhiên, khi thấy tượng ông, giặc hoảng sợ rút lui, không còn đến quấy phá nữa.

Nhân dân làng Chèm kính trọng đức độ và tài năng của ông, đã suy tôn ông là Thành Hoàng Đức Thánh Chèm, và tạc tượng vợ chồng ông thờ chung trong đền làng, gọi là Đức Ông, Đức Bà.

Đến thời nhà Đường (khoảng thế kỷ thứ 8) Triệu Xương đến làm quan đô hộ Giao Châu, đã cho lập đền riêng, quanh năm bốn mùa thờ cúng. Đến năm 964-780, Cao Biền sau khi đánh dẹp được quân Nam Chiếu đã cho sửa sang và tôn tạo đền thờ, khắc tượng thờ gọi là đền Lý Hiệu Uý. Qua bao thời đại, ngôi đền đã được tôn tạo to đẹp hơn, kang trang hơn, cho tới nay.

Theo truyền thống, hàng năm đền Chèm mở lễ hội 3 ngày để tưởng niệm Thành Hoàng Lý Ông Trọng vào các ngày 14,15 và 16 tháng năm Âm lịch. Hiện nay đền Chèm được xếp hạng di tích lịch sử loại 1.

Đây là trình tự hoạt động lễ hội đền Chèm theo truyền thống: Ngày 14, đền mở cửa để dân chúng tới dâng hương tưởng niệm. Không chỉ dân làng Chèm mà nhân dân nhiều vùng xa gần cũng đến tham dự. Đoàn người ăn mặc chỉnh tề, trong tay là hương hoa, trong tâm là tấm lòng thành kính.

Ngày 15 là chính hội. Mở đầu là lễ mộc dục - lễ lau rửa tượng thần. Một cuộc lễ rước lớn, rất đông người và nghiêm trang, có đầy đủ các chức sắc, bô lão, đầy đủ thứ bậc dân chúng. Họ lên đê, đi ngược dòng sông Hồng ba dặm rồi xuống ba chiếc thuyền rất lớn. Thuyền quay ba vòng, trai tráng trong làng múc nước đổ vào các ché sứ lớn, đánh phèn cho trong. Lấy xong nước đoàn thuyền xuôi dòng về nhà Mã (cách đền 1 kilômét) để lấy đồ mã quân trang cho Đức Ông. Đồ mã gồm y phục, cờ hội, voi, ngựa, xe, đao kiếm... làm bằng cốt tre phết giấy có màu sắc lộng lẫy. Đám rước bước lên bờ, dừng ở chân đền làm lễ rửa tượng thánh. Ngày xưa, lễ mộc dục được tiến hành trên sông, tức là rước tượng Đức Ông ra sông tắm rửa theo như cách sống bình dị của ông. Ngày nay, để đỡ nặng nhọc, các cụ làng quyết định làm lễ tắm rửa tại ngay sân đền. Đến chiều, lúc hoàng hôn xuống, lễ rước văn (bài văn tế) được cử hành long trọng từ nhà ông Trưởng văn (người Chắp bút làm văn tế) ra tới đền. Bài kinh cầu siêu kể lại công đức của Lý Ông Trọng do một vị sư đọc, diễn ra trong đêm rằm. Vào ngày chính hội này dân làng mở hội thả chim bồ câu, thi bơi

